

Magda Bilińska

Muzeum Niepodległości w Warszawie

Działalność edukacyjna w Muzeum Niepodległości i jego oddziałach

Muzeum Niepodległości istnieje od ponad 30 lat, gromadząc, przechowując i zabezpieczając zabytki. Ważną gałąź muzealnej działalności stanowi upowszechnianie wiedzy na temat historii, przeznaczenia i wartości zbiorów, zgodnie z celami statutowymi, określonymi jako „prowadzenie działalności edukacyjnej; popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę; udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych; zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji”¹.

Goście odwiedzają oddziały Muzeum zarówno w grupach zorganizowanych, jak i indywidualnie. W zależności od wieku, wykształcenia, doświadczeń życiowych często mają bardzo rozbieżne oczekiwania i potrzeby. Liczni pracownicy Muzeum dbają o ułożenie urozmaiconego programu wydarzeń edukacyjno-kulturalnych, tak żeby zaspokoić różnorodne życzenia gości.

Edukacja odbywa się poprzez realizację oferty edukacyjnej przygotowanej z myślą o zorganizowanych grupach odbiorców w różnym wieku, zarówno przedszkolnych czy szkolnych, jak i dorosłych. Prowadzony od czerwca 2022 roku program „Kulturalna Szkoła na Mazowszu”, którego inicjatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, wprowadził znaczące dofinansowanie dla uczniów szkół mazowieckich, co przyczyniło się do wzrostu liczby rezerwowanych

¹ Statut Muzeum Niepodległości w Warszawie, § 7; http://bip.muzeum-niepodleglosci.pl/wp-content/uploads/2012/10/BIP_Statut.pdf, [dostęp: 18.07.2023].

zająć. Korzystające z dofinansowania szkoły mogą wybierać z szerokiej oferty edukacyjnej, przygotowanej odrębnie dla każdego oddziału.

W 2023 roku, z inicjatywy Samorządu Województwa Mazowieckiego, rozpoczął się również program „Wsparcie osób z niepełnościami na Mazowszu”, który umożliwia zakup biletów wstępu za symboliczną złotówkę. Muzeum Niepodległości włącza się w ten projekt, choć warto podkreślić, że od lat realizuje zajęcia dla grup o specjalnych potrzebach. Dostosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych umożliwia organizację tego typu spotkań.

Największym zainteresowaniem cieszą się oprowadzania po wystawach stałych i czasowych. Są realizowane nie tylko dla grup zorganizowanych, ale także dla osób indywidualnych pod hasłem „Weekendowe zwiedzania z przewodnikiem”. W czasie zajęć edukatorzy, kuratorzy, kustosze, adiunkci i pozostali pracownicy merytoryczni oprowadzają po ekspozycjach stałych i czasowych, gdzie wskazują kluczowe miejsca i elementy wystroju budynku, opowiadają o zbiorach, kreślą dla nich tło historyczne, porządkują chronologię, zwracają uwagę na przedmioty o wyjątkowej wartości czy interesującej przeszłości. Tego rodzaju spotkania dają najlepsze wyobrażenie o specyfice zbiorów i historii miejsca.

Inne bardzo popularne formy zajęć, to lekcje tematyczne oraz warsztaty edukacyjne, a także spotkania przeznaczone dla osób, które chcą zgłębić konkretne zagadnienia dotyczące muzealnych zbiorów.

W zależności od tematu lekcji, zajęcia służą rozszerzeniu wiedzy (często realizują podstawę programową, dzięki czemu są chętnie zamawiane przez szkoły) lub wzbudzeniu zainteresowania historią (dlatego też często są kierowane do młodszych uczestników). Edukatorzy przygotowują autorskie scenariusze, uwzględniające różne metody działania. Różnorodne pomoce i dostosowane do grupy tempo sprawiają, że odbiorcy biorą aktywny udział w zajęciach. Tematyka jest bardzo rozległa: w siedzibie głównej – Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów – są realizowane lekcje i warsztaty, poruszające takie zagadnienia, jak symbole narodowe (zajęcia „Polskie symbole narodowe”, „Mazurek Dąbrowskiego”, „Śledztwo w sprawie Orła”), opowieści z okresu średniowiecza („Zbudujmy gniazdo! Legendy początków państwa polskiego”, „Dwa łyki heraldyki”, „Na tropie Orła Białego i jego rycerzy”), okresu zaborów („Wiwat maj, 3 maj!”, „Bohaterki w gorsetach”) czy I wojny światowej („Polonia Restituta”, „Józef Piłsudski

a niepodległość”, „Wojownicy Niepodległej”, „Patriotyczny zwierzyniec”). Oczywiście nie brakuje też tematów, odnoszących się do historii danego oddziału, i podejmujących trudną problematykę martyrologiczną. Muzeum Więzienia Pawiak organizuje zajęcia „Było ich najwięcej – transporty więźniów Pawiaka do KL Auschwitz”, „Akcja Kutschera – przebieg i reperkusje”, „Wykonanie wyroku na Igo Symie. Represje w środowisku aktorskim”, „Akcja pod Arsenalem – przebieg i sylwetki uczestników” i inne. Z kolei w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej można wziąć udział w lekcjach tematycznych: „Powstanie Styczniowe”, „Walka Polaków o niepodległość w okresie zaborów na przykładzie więźniów X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej”, „Józef Piłsudski w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej”, „Aleksander Sochaczewski – malarz syberyjskiej katorgi”, a w czasie warsztatów „Cytadela szyfrów” uczestnicy zapoznają się z tajnym alfabetem, jakim posługiwali się więźniowie Cytadeli czy, w oparciu o autorskie szablony, tworzą modele czapek konfederatek.

Oferta edukacyjna zawiera propozycje zajęć w formie online. Korzystają z nich instytucje, którym odległość lub inne czynniki uniemożliwiają dotarcie do siedziby głównej lub oddziałów Muzeum. Zdarza się również, że to pracownik Muzeum dojeżdża na wyznaczone przez klienta miejsce spotkania w ustalonym uprzednio terminie. Dobór tematu i scenariusza zarówno dla zajęć online, jak i zajęć z dojazdem, jest konsultowany indywidualnie dla każdego tego typu spotkania i uzależniony od panujących warunków.

Muzeum organizuje również spacer-y edukacyjne, których trasa prowadzi przez najciekawsze punkty w okolicy danego oddziału. Tego typu spotkania są planowane, tak aby uczestnicy mogli zatrzymać się w nieznanym do tej pory częściach miasta lub spojrzeć na znajome otoczenie z innej perspektywy. Spacer-y inspirują do zainteresowania się historią codziennie mijanych miejsc i najbliższego sąsiedztwa. Są szczególnie często zamawiane w okresie letnim z uwagi na „wycieczkowy” charakter i sprzyjającą w tym czasie pogodę.

Okazją do wyjścia w plener są również gry miejskie. Wyposażone w przygotowane wcześniej karty pracy i mapy grupy ruszają na wycieczkę po ulicach Warszawy, aby dowiedzieć się czegoś na temat jej przeszłości. W latach ubiegłych Muzeum Niepodległości organizowało wydarzenie pod tytułem „Szlakiem przedwojennych restauracji i cukierni Warszawy”, a w roku 2023 „Gabriel Narutowicz i Warszawa

jego czasów”, we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 88 im. Gabriela Narutowicza w Warszawie. Również Muzeum Więzienia Pawiak, zgodnie ze zwyczajem lat poprzednich, przygotowało grę miejską z okazji 80. rocznicy „Akcji pod Arsenalem”, podczas której uczestnicy odwiedzili miejsca związane z bohaterami *Kamieni na szaniec*.

W ciągu roku szkolnego organizowane są także cykle spotkań, skierowane do młodzieży. Doskonałym tego przykładem były warsztaty pod hasłem „Wryte w pamięci”, przygotowane we współpracy z Fundacją ART. Uczestnicy zostali oprowadzeni po Mauzoleum Walki i Męczeństwa. W oparciu o zdobytą wiedzę oraz własne doświadczenia wzięli udział w części warsztatowej, kiedy to aktywnie dyskutowali oraz starali się wskazać najważniejsze wartości dla osób, których młodość przypadła na czasy wojny oraz dla dzisiejszej młodzieży.

„Lato w mieście” i „Zima w mieście”, to dwie duże akcje, w które także włącza się Muzeum. W okresie wakacyjnym realizowane są przede wszystkim wyżej opisane spacer, a zimowym – lekcje muzealne. Obowiązuje specjalna oferta, przygotowana z myślą o uczestnikach akcji. Wakacje i ferie to czas zabawy i odpoczynku, dlatego scenariusze są ułożone, tak aby dostarczyć jak najwięcej rozrywki, nie pomijając jednak waloru edukacyjnego.

W programie wydarzeń całorocznych nie brakuje propozycji skierowanych do rodzin. Muzeum od wielu lat dołącza do akcji „Raz, dwa, trzy, warszawiakiem jesteś ty” zainicjowanej i koordynowanej przez Muzeum Powstania Warszawskiego. Ten rodzaj aktywności przybiera formę gry międzymuzealnej, opartej na założeniach gry miejskiej, gdzie uczestnicy muszą nanieść odpowiedzi na przygotowane przez Muzeum karty, a następnie wysłać odpowiedzi za pośrednictwem strony internetowej. Jest to ciekawa propozycja dla dzieci, które przyjeżdżają do miasta albo spędzają okres wakacyjny lub jego część w stolicy, a chcą nieco się o niej dowiedzieć.

Dla rodzin z dziećmi odbywają się regularnie spotkania w ramach cyklu „Rodzinna Niedziela w Muzeum Niepodległości”. Są one organizowane raz w miesiącu z myślą o osobach dorosłych i dzieciach i poruszają zagadnienia z szeroko pojętej tematyki patriotycznej, gdzie łączą się różnorodne formy warsztatowe, między innymi zajęcia kaligraficzne. Mają na celu nie tylko przekazanie treści merytorycznych, ale też kształtowanie świadomych postaw, rozwijanie zdolności manualnych i kreatywnych, integrację w gronie rodzinnym.

Muzeum wspiera i włącza się w organizację wydarzeń, związanych z obchodami rocznic. W 2022 roku wzięło udział w obchodach 102. rocznicy Bitwy Warszawskiej. Goście mogli skorzystać z oprowadzania po wystawie „Polonia Restituta”, podczas którego szczególnie uwzględniono znaczenie Bitwy Warszawskiej dla przebiegu wojny polsko-bolszewickiej, a także mogli wysłuchać koncertu piosenek z okresu XX-lecia międzywojennego *Powróćmy jak za dawnych lat*. Również w 2023 roku Muzeum przyłączyło się do świętowania rocznicy Cudu nad Wisłą, prowadząc stanowisko edukacyjne podczas imprezy organizowanej przez gminę Radzymin na jej terenie. Wówczas nastąpiło także uroczyste zainaugurowanie działalności nowego oddziału Muzeum Niepodległości – Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku. Pracownicy podjęli liczne działania edukacyjne poza placówką – spotkania, prelekcje dla młodzieży w miejscowych szkołach i bibliotekach.

Rok 2023 zainaugurował cykl wydarzeń związanych z 160. rocznicą wybuchu Powstania Styczniowego. Działania edukacyjne skupiły się na terenie Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Przygotowano wiele atrakcji: oprócz oprowadzania po ekspozycji stałej, uczestnicy mogli obejrzeć film *Wierna rzeka*² i *Rok 1863*, wysłuchać wykładu pt. *Pierwszy dzień obiegu karty pocztowej upamiętniającej 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego* przygotowanego we współpracy z Poczta Polska, wystąpić podczas interdyscyplinarnego sympozjum naukowego, wziąć udział w warsztatach plastycznych czy spacerze „Od gruszy do szubienicy, czyli rekonstrukcja Drogi Straceń” po terenie Cytadeli.

W 2023 roku w Muzeum zorganizowało wydarzenie związane ze 130. rocznicą urodzin Stefana Starzyńskiego. Ważnym punktem programu było otwarcie wystawy plenerowej „Chciałem, by Warszawa była wielka”, goście mogli także obejrzeć niepublikowane dotąd zdjęcia z prywatnego archiwum rodziny, wziąć udział w projekcji filmu *Gdziekolwiek jesteś Panie Prezydencie* czy warsztatach kreatywnych „Pod flagą Warszawy” oraz wysłuchać koncertu Warszawskiej Orkiestry Symfonicznej.

² Małgorzata Karolina Piekarska, *Wydarzenia w Muzeum Niepodległości. Dwie ekranizacje „Wiernej Rzeki” Stefana Żeromskiego, „Niepodległość i Pamięć” 2023*, r. 30, nr 2 (82), s. 235–242.

Warto wspomnieć o wydarzeniach bardzo mocno wpisanych w świadomość warszawiaków. Dni Pamięci Pawiaka, organizowane przez Muzeum Więzienia Pawiak, odbywają się co roku na początku października i mają na celu podtrzymanie pamięci o tym miejscu i jego więźniach. Motyw przewodni w każdym projekcie jest inny, na przykład w 2022 była to twórczość Tadeusza Gajcego, którego 100. rocznica urodzin przypadała właśnie w tym roku. Uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także przedstawiciele starszego pokolenia obejrżeli spektakl teatralny, inspirowany wierszami poetów z pokolenia Kolumbów. Następnie odbył się koncert, podczas którego przypomniano sylwetki byłych więźniów Pawiaka, zmarłych w ostatnich latach. Zebrani zapoznali się z losami niektórych z nich także dzięki odtworzonym relacjom wspomnieniowym. Nie zabrakło wykładów o tematyce historycznej, podczas których przedstawiono losy niektórych bohaterów. Wśród nich znaleźli się między innymi: więźniowie Pawiaka, straceni w Treblince, uciekinierki z warszawskiego getta – Rosa Hutnik i Lotta Eckstein. Nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy czasowej poświęconej historii i ikonografii dawnego więzienia Pawiak oraz martyrologii polskiego duchowieństwa katolickiego pod okupacją niemiecką. W organizację Dni Pamięci Pawiaka włącza się także powiązane z nim tematycznie Mauzoleum Walki i Męczeństwa, mieszczące się przy Alei Szucha. Od kilku lat na dziedzińcu dawnej siedziby gestapo oraz dawnego aresztu tzw. podręcznego odbywają się inscenizacje historyczno-edukacyjne z udziałem rekonstruktorów i wykorzystaniem dawnych pojazdów.

11 listopada, to czas wyjątkowo ważny dla Muzeum Niepodległości. Tradycyjnie w tym dniu odbywają się uroczystości we współpracy z Fundacją Polonia Union. W 2023 roku świętowanie trwało cały dzień: w programie była prelekcja z prezentacją multimedialną, a także koncert w wykonaniu polskich śpiewaków operowych, podczas którego zaprezentowano utwory muzyki klasycznej i patriotycznej tworzonej przez polskich kompozytorów „ku pokrzepieniu serc”.

Pracownicy Muzeum wiedzą, jak ogromną rolę w kształtowaniu postaw patriotycznych odgrywa tradycja, dlatego w ofercie nie brak wydarzeń związanych z innymi polskimi świętami. Około 1 listopada, we współpracy z zakonem Braci Mniejszych Kapucynów, pracownicy X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej przygotowują i prowadzą

tw. spacer honoracki po Starych Powązkach, podczas którego uczestnicy, pozostając na obszarze zabytkowego cmentarza, mogą posłuchać o osobach tam pochowanych, np. związanych z bł. Honoratem Koźmińskim czy o znanych ludziach nauki.

W okresie świąt Bożego Narodzenia Muzeum Niepodległości wraz z Fundacją Polonia Union, Stowarzyszeniem Współpracy Polska–Wschód i partnerami medialnymi przygotowuje bożonarodzeniową wieczornicę. W ramach spotkania w 2023 roku zorganizowano koncert kolęd, pastorałek i pieśni o tematyce bożonarodzeniowej, wzbogacony o wiersze o tematyce patriotycznej. W tym czasie również w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej odbyły się warsztaty z tworzenia staropolskich dekoracji bożonarodzeniowych – światów – z wykorzystaniem tradycyjnego materiału: opłatka.

Oprócz wspomnianej wieczornicy, Muzeum organizuje co roku spotkania muzyczne z okazji święta Trzech Króli (w 2024 roku było to spotkanie pod tytułem „Na Kresową Nutę”), 3 maja (uroczystość „Pro Bono Publicae” we współpracy z fundacją Polonia Union), oraz, o czym już była mowa, 11 listopada (również we współpracy z fundacją Polonia Union). Muzyka jest ważnym elementem tych spotkań, choć koncerty odbywają się także na mniejszą skalę podczas innych wydarzeń, jak inauguracje, wykłady i zakończenia roku Akademii Seniora, finały organizowanych przez Muzeum konkursów, Noc Muzeów, obchody rocznic, wernisaże wystaw.

To tylko niektóre z rocznic, celebrowanych w Muzeum. Oprócz organizacji własnych wydarzeń, Muzeum aktywnie uczestniczy w wielu akcjach, jak na przykład wspomniane „Lato w Mieście” i „Zima w Mieście”, a ponadto Noc Muzeów³, Noc Księgarń (warsztaty kreatywne np. jak zrobić książkę albo zakładkę do książki), Narodowe Czytanie (zgodnie z tematem przewodnim obowiązującym w danym roku, np. w 2023 roku było to *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej), Dni Otwarte Funduszy Europejskich, Europejskie Dni Dziedzictwa, Festiwal Nauki, Warszawskie Dni Rodzinne, Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych, Weekend Seniora z Kulturą. W ramach tych projektów organizowane są bezpłatne prelekcje, oprowadzania, warsztaty, pokazy filmów, spacer edukacyjny, koncerty.

³ Magda Bilińska, *Noc Muzeów 2023 w Muzeum Niepodległości i jego oddziałach*, „Niepodległość i Pamięć” 2023, r. 30, nr 3 (83), s. 275–277.

W 2023 roku, we współpracy z gazetą „Stolica”, został zrealizowany zupełnie nowy cykl wykładów pt. „Warszawa na zakrętach historii”. Podczas spotkań warszawiąnicy opowiadali o tym, jak wielkie wydarzenia historyczne wpłynęły na kształtowanie się przestrzeni miejskiej, jego kultury i zwyczajów. Uzupełnione prezentacjami multimedialnymi informacje były przekazywane w taki sposób, aby wzbudzić zainteresowanie zarówno wśród osób pragnących pogłębić wiedzę na temat Warszawy, jak i tych, którzy już coś o niej wiedzą, w tym przewodników miejskich. Prelekcje zostały poświęcone Powstaniu Styczniowemu, Listopadowemu, I wojnie światowej.

Innym cyklem, mającym na celu popularyzację różnych zagadnień historycznych, jest Salon Dobrej Książki. To nie tylko okazja do prezentacji publikacji i spotkania z pisarzami, ale także do wygłoszenia prelekcji na tematy związane z tytułem promowanej książki. Wypowiadają się wówczas nie tylko autorzy tekstów, ale także specjaliści z tych dziedzin.

To nie jedyne regularne wydarzenia, koordynowane przez Muzeum i przeznaczone dla starszych odbiorców. Od 2018 roku funkcjonuje Akademia Seniora Muzeum Niepodległości. W ciągu roku akademickiego słuchacze korzystają z jej bogatej oferty. Co tydzień odbywają się wykłady ze specjalistami z różnych dziedzin. W roku 2023 w programie znalazły się zarówno spotkania poświęcone zmianom klimatycznym, jak i polskim odkryciom archeologicznym czy wątkom miłosnym w dziełach sztuki. W każdym tygodniu odbywało się także seminarium, stanowiące część cyklu tematycznego. Podczas tych spotkań słuchacze Akademii pogłębili wiedzę między innymi z takich specjalizacji, jak twórczość Witkacego, tworzenie własnego drzewa genealogicznego, zdrowe odżywianie, postawy filozoficzne oraz wirtualne podróże po różnych zakątkach świata. Co dwa tygodnie spotykają się, aby dyskutować na temat obejrzanych filmów, a raz w miesiącu biorą udział w zorganizowanych dla nich spacerach po Warszawie. W semestrze zimowym 2023/2024 odbył się kurs brydża sportowego. Uczestnicy integrują się ze sobą podczas spotkań świątecznych i okazjonalnych, a także w czasie wycieczek po Mazowszu i okolicy.

Działalność edukacyjna Muzeum Niepodległości nie ogranicza się do organizacji spotkań, zajęć, oprowadzań czy prelekcji. Dużym zainteresowaniem cieszą się konkursy o tematyce patriotycznej, realizowane zarówno w formie cyklicznej, jak i przy okazji rocznic ważnych

wydarzeń historycznych. W 2023 roku odbyła się XXII edycja konkursu „Mazowsze – moja mała ojczyzna”, skierowanego do uczniów i nauczycieli szkół mazowieckich w różnych kategoriach wiekowych. Ma on na celu zwrócenie uwagi uczestników na ich najbliższe otoczenie, co przedkłada się na zgłębienie historii danego regionu oraz wzrost świadomości patriotycznej w skali regionalnej. W listopadzie odbył się finał jubileuszowej, XX edycji konkursu „Niepodległa”. Uczniowie i nauczyciele z całej Polski, podobnie jak w latach ubiegłych, przedstawili swoje spojrzenia na ojczyznę i podzielili się przeżyciami, związanymi z obchodami rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

W 2023 roku zorganizowano także nowy konkurs, związany ze 160. rocznicą wybuchu Powstania Styczniowego. Studenci i absolwenci uczelni artystycznych oraz zawodowi graficy, projektanci i plastycy nadesłali własne projekty plakatów, upamiętniających bohaterstwo powstańców styczniowych i działaczy niepodległościowych tego okresu. Odbył się również konkurs poświęcony Bitwie Warszawskiej. Podobnie jak w przypadku konkursu na temat Powstania Styczniowego, tak i tutaj osoby dorosłe mogły zaprezentować swój pomysł na plakat związany wydarzeniami historycznymi, jakie miały miejsce w 1920 roku.

Muzeum często współpracuje z innym instytucjami przy okazji organizacji konkursów. Od wielu lat w siedzibie głównej we współpracy ze Stowarzyszeniem Warszawskich Nauczycieli Polonistów odbywają się konkursy recytatorskie oraz literackie. W ubiegłym roku to tutaj miały miejsce przesłuchania do VI edycji Międzydzielnicowego Konkursu Szkolnego „Ja, żołnierz powstania”, organizowanego wraz ze Stowarzyszeniem Pamięci Powstania Warszawskiego 1944.

Muzeum prowadzi również szkolenia osób zajmujących się edukacją. Regularnie odbywają się zatem spotkania dla osób przygotowujących się do roli przewodników miejskich. Szkolenia mają na celu zaznajomić uczestników z historią oddziałów muzealnych i ich zbiorów, a przede wszystkim przygotować kompleksowo, tak aby mogli oni oprowadzać grupy, zachowując odpowiedni poziom merytoryczny.

W 2023 roku, we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji Polskiej za Granicą, Muzeum Niepodległości zorganizowało szkolenie dla nauczycieli polonijnych nauczających na obczyźnie. Spotkanie miało nieco inny charakter niż to przygotowane dla przewodników miejskich, ponieważ skupiało się nie tylko na przekazaniu treści merytorycznych, ale także na doborze metod pracy z uczniami różnych grup wiekowych.

Uczestnicy otrzymali książki i praktyczne scenariusze zajęć, poruszających tematy historii, kultury, symboli Polski, które mogą wykorzystać w swoich ośrodkach nauczania.

Muzeum nie ogranicza się do działalności w obrębie swoich oddziałów czy ich najbliższego otoczenia. Uczestniczy również w licznych imprezach plenerowych. Stanowiska edukacyjne oraz punkty sprzedaży Muzeum często pojawiają się na piknikach, targach, festiwalach. Największy, najrozleglejszy i realizowany na terenie całego Mazowsza tego typu projekt to Mazowiecki Wędrowny Instytut Europejski im. Wojciecha Jastrzębowskiego, przygotowany z inicjatywy Samorządu Województwa Mazowieckiego wraz z Fundacją My Obywatele UE, Samorządem Województwa Mazowieckiego i Urzędem Gminy w Opinogórze Górnej. Patron projektu, Wojciech Bogumił Jastrzębowski, w XIX wieku sformułował tekst, który można określić jako projekt pierwszej konstytucji zjednoczonej Europy. Odbywające się pod jego mecenatem dyskusje mają na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat Unii Europejskiej, jej zasad jedności i solidarności. Rozmowy są prowadzone tak, aby uświadomić i zachęcić do korzystania z możliwości, jakie oferują programy Unii w kontekście polskiego interesu narodowego. Zgodnie z ideą projektu jego twórcy i goście przemierzają się po Mazowszu, aby dotrzeć do różnych środowisk. Spotkania odbyły się już m.in. w Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, Łosickim Domu Kultury w Łosicach, Europejskim Centrum Artystycznym im. Fryderyka Chopina w Sannikach, Resursie Obywatelskiej w Radomiu, na zamku w Liwie.

W niniejszym artykule poruszono tylko niektóre aspekty działalności edukacyjnej, podejmowanej przez Muzeum Niepodległości. Jak wynika z przedstawionych powyżej przedsięwzięć, edukacja odbywa się nie tylko poprzez realizację oferty, polegającej na prowadzeniu zajęć i oprowadzań dla grup. Organizowane są konkursy, warsztaty dla rodzin, wykłady, prelekcje, warsztaty, spotkania, koncerty, pokazy filmów, szkolenia, spacer, gry miejskie. Tak zróżnicowana działalność sprawia, że Muzeum jest chętnie odwiedzane zarówno przez dzieci i młodzież, jak i dorosłych, amatorów i specjalistów z zakresu historii, ponieważ każdy z odwiedzających może znaleźć coś, co go zainteresuje.

Magda Bilińska